

## บทที่ 4

### ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยการศึกษาเพื่อปลูกฝังจริยธรรมให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนกวางโจนศึกษา อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้ตัวแบบ (Modeling)

#### 4.1 ผลการวิจัย

การเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้ตัวแบบบุคคลจริง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะได้นำเสนอต่อไปนี้

##### 1. แบบรายงานการสังเกตจากการทดลอง

###### หลักการ

1.1 คัดเลือกนักเรียนตัวแบบที่ได้รับการยอมรับจากคณะครู-อาจารย์ และ นักเรียนภายในโรงเรียนกวางโจนศึกษา อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ มาเป็นตัวแบบ จำนวน 6 คน

1.2 นักเรียนกลุ่มทดลองได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกวางโจนศึกษา อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30 คน

1.3 นักเรียนกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน

1.4 สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการปลูกฝังจริยธรรมโดยตัวแบบ ระหว่างวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 - 4 มีนาคม พ.ศ. 2539

1.5 ประเมินผลการทดลองโดยใช้แบบสอบถามวัดจริยธรรม

##### พฤติกรรมที่สังเกตระหว่างการทดลอง

แผนการสอนเรื่องการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ

โดย นายศิริวัฒน์ เทาบุรี

วันที่ 5 และ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539

เวลา 15.00 - 15.30 น.

นักเรียนกลุ่มทดลองมาพร้อมกันตรงตามเวลาและสถานที่ที่นัดหมาย นักเรียนกลุ่มทดลองไม่สนใจตัวแบบเท่าที่ควร จากที่มีเสียงคุยกันภายในห้องเรียน มีบางคนเอานานอื่นขึ้นมาทำ จากนั้นตัวแบบก็พยายามเสนอข้อมูลที่น่าสนใจในเรื่องที่ตนประสบผลสำเร็จทางการเรียน

โดยใช้กำลังและความสามารถของตนเอง นักเรียนกลุ่มทดลองเริ่มให้ความสนใจ เมื่อสิ้นสุดการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบตรวจสอบคุณลักษณะ เรื่องการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ

แผนการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน

โดย นายธานินทร์ เลิศพันธ์

วันที่ 9 และ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539

เวลา 15.00-15.30 น.

นักเรียนกลุ่มทดลองมาพร้อมกันตรงตามเวลาและสถานที่ที่นัดหมาย นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสนใจว่าใครจะมาเป็นตัวแบบในวันนี้ ชักถามพูดคุยกับตัวแบบหลังการทดลอง หลังการทดลองได้สอบถามอาจารย์ที่ปรึกษา ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองส่งงานได้เป็นระเบียบและตรงตามเวลาที่กำหนด

แผนการสอนเรื่องความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน

โดย นางสาวเพชรรุ้ง เกิดมงคล

วันที่ 14 และ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539

เวลา 15.00 - 15.30 น.

นักเรียนกลุ่มทดลองมาพร้อมกันตรงตามเวลาและสถานที่ที่นัดหมาย นักเรียนกลุ่มทดลองเริ่มสนุกกับการพูดคุยกับตัวแบบ ให้ความสนใจสนทนากับตัวแบบ ตั้งใจฟังการเล่าประสบการณ์ของตัวแบบ หลังการทดลอง ได้สอบถามอาจารย์ที่ปรึกษา ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองกล้าซักถามปัญหาระหว่างเรียนมากขึ้น

แผนการสอนเรื่องการประหยัดและออม

โดย นางสาวเปริยทิพย์ สูงเดช

วันที่ 19 และ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539

เวลา 15.00-15.30 น.

นักเรียนกลุ่มทดลองมาพร้อมกันตรงตามเวลาและสถานที่ที่นัดหมาย นักเรียนกลุ่มทดลองมีความกระตือรือร้นในการเข้าพบกลุ่ม ตั้งใจฟังตัวแบบ ชักถามพูดคุยกับตัวแบบและไม่นำงานอื่นขึ้นมาทำขณะที่ทำการทดลอง

แผนการสอนเรื่องการมีระเบียบวินัยในการศึกษาเล่าเรียน

โดย นางสาววิจิตร นิสัยซื่อ

วันที่ 23 และ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539

เวลา 15.00-15.30 น.

นักเรียนกลุ่มทดลองมาพร้อมกันตรงตามเวลาและสถานที่ที่นัดหมาย นักเรียนกลุ่มทดลองให้ความสนใจกับตัวแบบ ชักถามปัญหาหลังจากที่ตัวแบบได้เล่าประสบการณ์

แผนการสอนเรื่องการดำรงความเป็นไทย

โดย นายสิงหา ทองชัยภูมิ

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 และ 1 มีนาคม พ.ศ. 2539 เวลา 15.00-15.30 น.

นักเรียนกลุ่มทดลองมาพร้อมกันตรงตามเวลาและสถานที่ที่นัดหมาย นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสนใจและสนุก สนาน เมื่อมาพบตัวแบบ ชักถามและพูดคุยกับตัวแบบในเรื่องที่ตัวแบบเล่าเพื่อจะนำไปปฏิบัติ หลังจากสิ้นสุดการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองอยากให้มีการจัดในรูปแบบเช่นนี้อีก เพราะ ยังไม่เคยมีการทดลองในลักษณะนี้และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้จากการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษา ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความขยัน ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ทำการบ้านส่งทุกครั้ง ซึ่งบางคนไม่เคยส่งการบ้าน กล้าซักถามปัญหาขณะเรียน ช่วยงานห้องที่ได้รับมอบหมาย เช่น การลบกระดานดำ เวิร์กษาความสะอาด และจากการสอบถามผู้ปกครอง ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองช่วยทำงานบ้านมากขึ้นและรู้จักเก็บเงินหยอดกระปุกออมสิน

## 2. แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มการทดลอง

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

| จำนวน (N)      | ก่อนการทดลอง |      | หลังการทดลอง |      |
|----------------|--------------|------|--------------|------|
|                | $\bar{X}$    | S.D. | $\bar{X}$    | S.D. |
| กลุ่มทดลอง 30  | 2.19         | 1.34 | 2.53         | 0.89 |
| กลุ่มควบคุม 30 | 2.20         | 0.85 | 2.25         | 0.93 |

## 3. แสดงผลที่ได้จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนร่วมของการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของกลุ่มทดลองที่ได้จากกลุ่มที่ใช้ตัวแบบบุคคลจริงและจากกลุ่มควบคุม

| แหล่งความแปรปรวน | df | SS <sub>y</sub> | MS <sub>y</sub> | F     |
|------------------|----|-----------------|-----------------|-------|
| ระหว่างกลุ่ม (b) | 1  | 247.595         | 247.595         | 7.33* |
| ภายในกลุ่ม (w)   | 57 | 1925.467        | 33.780          |       |
| รวม              | 58 | 2173.062        |                 |       |

\*P< .05

จากตารางที่ 3 ค่า  $F$  ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 7.33 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า  $F$  ที่ได้จากตารางที่อิงค่าความเป็นอิสระ (1, 57) มีค่าเท่ากับ 4.00 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยใช้ตัวแบบบุคคลจริงและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้จากตัวแบบบุคคลจริง มีจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการเรียนรู้จากตัวแบบบุคคลจริง

#### 4.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการทดลองใช้ตัวแบบเพื่อปลูกฝังจริยธรรม ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีสมมติฐานว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้จากตัวแบบบุคคลจริง จะมี จริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้จากตัวแบบบุคคลจริง ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยใช้ตัวแบบบุคคลจริงและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงมากขึ้น กล่าวคือ การใช้ตัวแบบบุคคลจริงสามารถช่วยพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมในด้านต่างๆ ของนักเรียน ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

(1) การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ - นักเรียนรู้จักหารายได้ในทางสุจริตสำหรับใช้จ่ายส่วนตัว เพื่อแบ่งเบาภาระพ่อแม่ ผู้ปกครอง โดยไม่มีกระเทยกระเทือน ต่อการศึกษาเล่าเรียน จากผลการวิจัยอาจจะเป็นเพราะว่า บุคคลในวัยนี้จะให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนมากกว่า การรับผิดชอบภายในตนเองและอาจจะเนื่องมาจาก ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองอยู่ในระดับต่ำและปานกลางเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนจึงให้ความสำคัญกับการหารายได้ระหว่างเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองจึงมีพฤติกรรมเป็นไปตามตัวแบบ การอธิบายชี้แนะด้วยคำพูดเป็นวิธีที่สำคัญมาก ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจกฎเกณฑ์ และมองเห็นความสัมพันธ์ต่างๆ จากการจัดประสบการณ์ตรงและการแสดงตัวอย่างให้ดู จำเป็นต้องมีการอธิบายชี้แนะ และถ้าหากผู้เรียนมีความเชื่อถือในตัวผู้อธิบายชี้แนะ การอธิบายชี้แนะแต่เพียงอย่างเดียวก็สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อและนำไปปฏิบัติตามได้ (ชัยพร วิชชาวุธ, 2525) ซึ่งตรงกับที่เบนจามินเขียนไว้ว่า ตัวแบบบุคคลจริงจะมีอิทธิพลต่อผู้สังเกตมากที่สุด จึงมีผลทำให้ความมีจริยธรรมด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจของผู้ที่ได้รับการอิทธิพลจากตัวแบบสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

(2) ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน - นักเรียนมีความรักความตั้งใจมุ่งมั่น ศึกษาเล่าเรียน เมื่อมีเวลาว่างก็ใช้เวลานั้นให้มีประโยชน์ต่อการศึกษาเล่าเรียน จากผลการวิจัย อาจจะเป็นเพราะว่า วัยและวุฒิภาวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นวัยที่มีจริยธรรมอยู่ใน

ขั้นทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบตามทฤษฎีพัฒนาการของโคลเบอร์ก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524) การจัดประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งได้แก่ตัวอย่างและคำอธิบายชี้แนะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในกฎเกณฑ์การตัดสินใจความถูกต้องของการกระทำ เกิดความเชื่อในความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลกรรม และเกิดความเชื่อในผลดีที่เกิดจากการบังคับตนเองให้ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ การจัดเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมทางสังคมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จริยธรรมจะต้องจัดให้มีความสอดคล้องกันทั้งประสบการณ์ตรง ตัวอย่าง และคำอธิบายชี้แนะ และถ้าหากว่าคำอธิบายชี้แนะมีลักษณะเป็นการชี้แนะให้ผู้เรียนมองเห็นกฎเกณฑ์หรือความสัมพันธ์ต่างๆ จากประสบการณ์ตรงของผู้เรียน และจากตัวอย่างที่ประสบพบเห็น หรือได้รับการบอกเล่าด้วยแล้ว การเรียนรู้ก็จะเกิดในลักษณะที่ตรงเป้าและมีประสิทธิผลมากขึ้น (ชัยพร วิชชาวุธ, 2525) ดังนั้นเมื่อตัวแบบได้รับการยอมรับจากบุคคลต่างๆ ในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นครู-อาจารย์นักเรียนรุ่นพี่หรือเพื่อน ดังนั้น นักเรียนกลุ่มทดลองจึงพยายามเลียนแบบ จึงมีผลทำให้ความมีจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียนของผู้ที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแบบสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

(3) ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน - นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียรอดทนเข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลานัดหมายจากผลการวิจัยอาจจะเป็นเพราะว่าโปรแกรมการใช้ตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อบุคคลตรงกับที่เบนจามินเขียนไว้ว่าตัวแบบบุคคลจริงจะมีอิทธิพลต่อผู้สังเกตมากที่สุดจึงมีผลทำให้ความมีจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแบบสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม (ประทีป กระจายพันธ์, 2528) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประทีป กระจายพันธ์ (2538), จีรธรรม วิรัชกุล (2524), กรมสามัญศึกษา (2523) ปรากฏว่า ตัวแบบบุคคลจริงสามารถพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของกันยา ประสงค์เจริญ (2525) ปรากฏว่า การใช้ตัวแบบสามารถพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบได้สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(4) การมีระเบียบวินัยในการศึกษาเล่าเรียน - นักเรียนควบคุมตนเองประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีระเบียบแบบแผน ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกวิชา จากผลการวิจัยอาจจะเป็นเพราะว่า การเรียนรู้ด้วยการสังเกต (Observational Learning) มีความสำคัญมากในการกำหนดพฤติกรรมและการกำหนดความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ (ชัยพร วิชชาวุธ, 2525) ตรงกับที่เบนจามิน เขียนไว้ว่าตัวแบบบุคคลจริงจะมีอิทธิพลต่อผู้สังเกตมากที่สุด จึงมีผลทำให้ความมีจริยธรรมด้านการมีระเบียบวินัยในการศึกษาเล่าเรียนของผู้ที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแบบสูงขึ้นกว่า

กลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรังสิมันต์ สุนทรไชยา (2535) ปรากฏว่า การใช้ตัวแบบสามารถเพิ่มพฤติกรรมการมีระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองได้ ทั้งในระยะทดลอง และระยะติดตามผลอีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรประไพ จันทน์วาล (2529) ปรากฏว่า ค่าความถี่เฉลี่ยของการเกิดพฤติกรรมขาดระเบียบวินัยในชั้นเรียนและในตอนเช้าแถว หลังจากการใช้ตัวแบบทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(5) การประหยัดเงิน - นักเรียนมีการเก็บออมยับยั้งความต้องการของตน อันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขตที่พอเหมาะพอควร แต่การที่จะให้มาเสียสละเพื่อผู้อื่นด้วยเงินทองหรือสิ่งของโดยการประหยัดและออมที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมทางบ้าน และโรงเรียน ต้องปลูกฝังให้เป็นเวลานานๆ เพื่อยกระดับจริยธรรมแต่เด็กในวัยนี้ยังมีการประหยัดและออมอยู่ในขั้นที่ 3 ก็เป็นไปตามขั้นตอนของการพัฒนาการตามเหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก(ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524 ) คนเราสามารถเรียนรู้จากการสังเกต ดังนั้นการปลูกฝังจริยธรรมจึงสามารถกระทำโดยการแสดงตัวอย่างให้ดู เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจระหว่างพฤติกรรมกับผลกรรการแสดงตัวอย่างมีอานุภาพสูงและยิ่งสูงมากในกรณีผู้เรียนมีความเชื่อถือในบุคคลที่ทำเป็นแบบอย่าง(ชัยพร วิชชาวุธ, 2525) ดังนั้นเมื่อตัวแบบได้รับการยอมรับจากบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นครู-อาจารย์ นักเรียนรุ่นพี่ หรือเพื่อน ดังนั้นนักเรียนกลุ่มทดลองจึงพยายามเลียนแบบ ซึ่งตรงกับที่เบนดูรากล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จากการเลียนแบบจึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางขึ้น พฤติกรรมของมนุษย์หลายอย่างเกิดขึ้นมาโดยที่มนุษย์ไม่เคยมีประสบการณ์ตรง แต่มนุษย์สังเกตเห็นตัวแบบหรือผู้อื่นกระทำ จึงมีผลทำให้ความมีจริยธรรมด้านการประหยัดและออมของผู้ที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแบบสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

(6) การดำรงความเป็นไทย - นักเรียนรู้สึกสำนึกและภูมิใจในความเป็นคนไทย ภาษาไทย วัฒนธรรม และประเพณี จากผลการวิจัยอาจจะเป็น เพราะว่า นักเรียนกลุ่มทดลองตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมและประเพณีของไทย นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่า การที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านการดำรงความเป็นไทยอยู่ในระดับที่น่าพอใจนี้นับเป็นความสำเร็จของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรมัธยม-ศึกษา ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2524 ซึ่งกำหนดบทบาทในการจัดการเรียนการสอนไว้ 4 ด้านคือ ด้านปัญญา รู้จักใช้เหตุผล และแยกแยะผิดชอบชั่วดี สิ่งไม่ควรกระทำและไม่ควรกระทำไว้บนพื้นฐานความจริง ด้านจิตใจ พึงฝึกฝนจิตใจของตนให้มีความเจริญงอกงามด้านคุณธรรมด้านร่างกาย พึงมีร่างกายที่เจริญเติบโตสมวัย และด้านสังคม บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม จะเห็นได้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายได้เห็นถึงความสำคัญและพยายามปลูกฝังให้เกิดขึ้นแก่บุคคล โดยเฉพาะเยาวชนของชาติ (สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย,

2535) และเมื่อกลุ่มทดลองได้สังเกตพฤติกรรมของตัวแบบซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้น กลุ่มทดลองจึงพยายามเลียนแบบตัวแบบ ตรงกับที่แบนดูราเขียนไว้ว่า การเรียนรู้จากการเลียนแบบเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางขึ้น พฤติกรรมของมนุษย์หลายอย่างเกิดขึ้นมาโดยที่มนุษย์ไม่เคยมีประสบการณ์ตรง แต่มนุษย์สังเกตตัวแบบหรือผู้อื่นกระทำ จึงมีผลทำให้ความมีจริยธรรมด้านการดำรงความเป็นไทยของผู้ที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแบบสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

และจากการวิจัยของแบนดูรา รอส และ รอส (Bandura, Ross and Ross, 1963) ปรากฏว่า การใช้ตัวแบบในกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้สามารถสร้างสรรค์และพัฒนาพฤติกรรมและพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับตัวแบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เทพ พังงา (2534) ที่ว่า การเรียนรู้จากการสังเกตการแสดงตัวแบบนับว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างได้รวดเร็ว

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าตัวแบบมีอิทธิพลทำให้ผู้สังเกตตัวแบบได้แนวคิดและการกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบได้เมื่อผู้สังเกตตัวแบบได้ รับรู้พฤติกรรมของตัวแบบแล้วบันทึกสิ่งที่ตนสังเกตจากตัวแบบไว้ในความจำแล้วแปรสภาพ สัญลักษณ์หรือสิ่งที่จำได้แล้วแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมเหมือนตัวแบบเมื่อพฤติกรรมที่แสดงออกมาได้รับการเสริมแรงหรือทำให้ผู้สังเกตตัวแบบเกิดความพึงพอใจพอใจก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมเช่นนั้นซ้ำอีกเนื่องจากผู้สังเกตตัวแบบเกิดความคาดหวังว่าหากตนกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบที่ดีก็จะเกิดผลทางบวกและถ้าหากตนกระทำตามตัวแบบที่เป็นแบบที่ไม่ดีก็จะเกิดผลทางลบขึ้น ดังนั้นเมื่อกลุ่มทดลอง ได้สัมผัสตัวแบบในแต่ละเงื่อนไขของการทดลองแล้ว ก็จะเปรียบเทียบและประเมินผลจากการกระทำของตัวแบบว่าเมื่อตนกระทำพฤติกรรมดังเช่นตัวแบบ ก็อาจจะได้รับผลเช่นเดียวกันจึงเป็นผลทำให้กลุ่มทดลอง มีพัฒนาการทางพฤติกรรมจริยธรรมเพิ่มมากขึ้นดังปรากฏจากผลการวิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลนอกเหนือไปจากการใช้แบบสอบถามวัดจริยธรรมคือการสังเกตซักถามและสัมภาษณ์จากครู-อาจารย์และผู้ปกครองของนักเรียนทั้งระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง เพื่อดูพัฒนาการและการคงอยู่ของพฤติกรรมจริยธรรม ปรากฏว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับตัวแบบมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น เช่น มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ครูมอบหมายให้ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน การลดกระดานดำเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละคาบเรียน การเข้าชั้นเรียนตรงเวลา ขณะอยู่ที่บ้านก็ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านมากขึ้น เช่น กวาดบ้าน ช่วยมารดาเตรียมอาหาร รู้จักการประหยัดและอดออม

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ตัวแบบบุคคลจริงน่าจะมีอิทธิพลทำให้ผู้สังเกต  
 ตัวแบบกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบและส่งผลทำให้เกิดพัฒนาการทางพฤติกรรมจริยธรรม ดังนั้น  
 จึงสมควรนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์แก่  
 เยาวชนของชาติ เพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชนให้มีความรู้ความสามารถ เป็นคนที่มีคุณธรรม และ  
 จริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ทำให้สังคมและประเทศชาติเจริญ  
 รุ่งเรืองสืบไป